

Any XIV

Barcelona 31 de Janer de 1901

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Son dos donas de primera
 que saben molt d' engrescar
 ¡Sols 'ls falta un calavera
 que las vulgui acompanyar
 al ball de la Candelera!

Copia fot. de A. Espluga

Balls de màscaras

Estem en ple regnat del Deu Momo y las xicotas amigas de la bullanga, no pensan més que en arreglarse 'ls qua re drapets de que poden disposar y á copia de mil transformacions y en virtut de mil combinacions ingenyosas trobar lo medi de presentarse decentment en lo ball de màscaras de la societat, ahont *ell* las ha invitadas.

Aquest *ell*, com se pot suposar, es el *socio*: dígalí promés presunt ó marit en perspectiva.

Ab quatre canas de llustrina vermella, unas cintas de coloraynas, dugas dotzenas de cascabells y una careta de dos rals, qualsevol mossa recatada ja 'n té prou per llensarse al carrer, encare que siga ab la condició d'ensenyar las pantorrillas fins á genoll.

¡Es molta cosa aquesta que las donas per mostrar en públich la tornejada cama, necessitin lo pretext de la careta! Y cuydado que quant més recatada per tot día es una xicota, més amunt puja las faldillas en las grans solemnitats.

¡Y que no son sols las faldillas lo que puján ni las pantorrillas lo que desenvaynan. La majoria puján las ideas de tó y desenvaynan la llengua d' un modo capás de fer ruborizar á un cabo de gastadors.

Tota la vida 'm recordaré del cas que va passar-me á la Rambla ab una tia meva, tot exercint de *mirón* á la porta del Liceo.

Una màscara ja matxutxa empenyía per traspasar la muralla d' espectadors y jo inadvertidament vaig darli una colzada en un lloch que 'm semblá tou.

—¡Ay fill, feu la jamona enmascarada... No 'ls haurías tractat ab tanta desconsideració vint anys enrera... Prou te 'ls haurías menjat á petóns.—

Vaig girarme sorprés per la soltura d' aquella llengua y... ¿no 'm trobo ab l' oncle Pau qu' anava al ball ab la tia Layeta, la tia mes devota de totas las tias, la que 'm pagava la carrera de capellá, en aquells anys ditxosos de la primera joventut?

Y totas las donas son aixís. Ab una careta al rostre ja 's vehuen capassas de tot. Las paraulas més lliures, las alusions més picarescas, los xascarrillos més desinvolts brotan de sos llabis ab franca llibertat.

Realment aquestas festas carnavalescas no son més que desfogaments del recato comprimit durant tot l' any ó com si diguéssim moviments de la vàlvula de seguritat del pudor, perque 'l vapor sobrer de la llicencia, s' escapi una mica.

A molts se 'ls hi escapa massa. Sobre tot á molts de las que concorren als balls públichs, la vàlvula en qüestió se 'ls hi aixeca d' una manera excessiva. No en va diu la experiencia que las disbauxas de Carnaval, per Totsants 's pagan.

En las societats particulars las grescas de 'ls balls de màscaras no arriuan per lo comú, més enllá de lo que la decencia permet. S' explica molt bé. Las mares de las sarauhistas no las deixan ni á sol ni á sombra; no hi ha palcos que serveixin d' amagatalls y per altra part lo *buffet* de las societats no está

provehit de champany y llagosta ab salsa verda, els incentius qué fan mossegar l' am á las Evas de 'ls saraus públichs.

En aquets hi va tot; barriscadas de modistas que, com en Geroni Paturot, van darrera d' una posició .. social. Fregatrius ab molts anys de barraquetas, que 's desllogan durant un mes perque la experiencia 'ls ha ensenyat que mentres duran 'ls balls 's diverteixen y menjan sense polsar lo *piano* al cayre de l' ayguera; mitjas-virtuts que buscan l' acomodo ó quant menos un bon sopar y fins busconas que cercan senzillament un augment d' entradas, al temps que desfogan sa passió per la ballaruga.

Ab careta ó sense ella, en los balls públichs 's balla per *todo lo alto*, 's beu y 's menja per setze y 's fa la *barrila* del sigle.

En tals nits, surt tot: Las grabadas triunfan, las lletjas gosan, las xatas donan l' opi y ls homes babaus estrenyentlas en sos brassos, 's fonen com candelas y fan la figuereta devant de 'ls trossos de roba negra ab dos forats al mitj que amagan fisonomias capassas de fer apretar á corre al més pintat.

¡Tot surt y tot passa! La careta dissimula las injurias del temps y 'ls erros de la naturalesa y de la careta s' amparan totas las que tenen algo qu' amagar. Al mateix temps, rodeja á la dona d' un cert misteri exquisit y ¡es tan bon bossí 'l misteri!

Per xo 'ls homes van anhelosos darrera d' una careta, qu' es lo mateix qu' anar darrera de lo desconegut.

Lo clar, lo definit está renyit ab la ditxa. La realitat es enemiga del goig ..

Vet' aqui 'l secret del Carnaval. Veus aqui per que no morirá may.

RAMON BERENGUER.

Recurs d' un bohemí

La dona me sol di heretje;
los parents mal cristiá
lo rector 'm té per moro
y el poble per protestant;
y els infelissos ignoran
que, si jo á misa no vaig
es per no toní 'ls tres céntims
que per seure fan pagar.
Y que 'l que dich no es mentida,
ben prest los ho vuy probar;
que vingan tots y que 'm girin,
las butxacas cap-per-vall,
y si 'm salta una *perreta*
ja poden tallarme el... nas;
(que al dessobre 'ls daré gracias
per que 'l tinch descomunal).

S. BRUGUÉS.

LA CAYGUDA!

(Confessions d' una «corrida»)

V

(CONTINUACIÓ)

Y á l' endemá dematí
—qu' era per cert un diumenje—
vaig aná al carrer del Bruch
vestit de mitja etiqueta,
ab l' intent de visitar
á la bona amiga meva.
¡Quina sort! Lo seu marit,
gran amich de la cassera,
desde la nit anterior
faltava de casa seva,
darrera de las perdius
pe 'ls andurrials de Manresa...
exposantse 'l desdixat
á que m'entre' ab la escopeta
corria per eixos móns
treient quatre pams de llengua,
un' altre més cassador
y sense tantas molestias,
's fiqués dintre 'l seu jas
y li esvalotés la llebra.

La Mercé 'm rebé molt bé.
Ja de bonas á primeras
va dirme; —Lo meu marit
no tornarà fins al vespre,
aixís es que per parlar
mes llargament de Marsella
y de Nissa y de l' amiga
ab qui tant lo meu cór pensa,
jo li prego, bon amich,
que 's quedi ab mí lo que resta
del dia; dinarém bé
y en amigable conversa
passarém tota la tarde...
—Magnífica, Mercé, 'm sembla
eixa idea qu' ha tingut,
pro 'm doldria comprométre-la
puig tal vegada 'l servey...
—No temi; tinch una idea.
Ara ab vosté 'ns despedim...
vagi y dongui una volteta
y, de pas, á un restaurant
un bon dinar encarrega
y que 'ns el portin aquí
dintre d' una mitja boreta.
Jo, entretant á la minyona,
li donch llicencia complerta
per tot avuy, pretextant
que me 'n vaig á casa meva

á dinar ab mos papás...

Vosté, al cap de una estoneta
torna, 'ns portan els cuberts,
diném...

—Molt be; ja está entesa;
¡divinament combinat...!
—Pero, admeti una advertencia...
Quan quedi sola ab vosté,
no vull que 'm falti al respecte
que 's deu á una dama honrada...
—¿Vol callar?; no sigui nena...
Jo Mercé, á vosté la tinch
posada en molt bon concepte
y estimo tant la seva honra
com si 's tractés de la meva...
—¡Es que cuydado!

—¡Per Deu!
No 'm fassi tant *calavera*...

—Donchs fins á poch...

—Molt ojo!
—¡Fins després!

—Tindré cautela.

Y dit y fet. Vaig dá un vol
y al sé al Hotel d' Inglaterra
vaig entrar'hi, encarregant
dos cuberts de deu pessetas
per servir á domicili,
deixant exactas las senyas,
y per recullí 'l servey
aquella tarde mateixa.
Despres, d' alli, tot trempat
y sense donarme préssa,
vaig torná al carrer del Bruch,
somniaut ab la ditxa inmensa
que 'm deparava la sort...

La porta estava entreoberta
y derrera, la Mercé
m' esperava somrisenta.
—Ja hi despedit al servey,
va dirme.

—Jo, Mercé bella,
hi encomanat lo dinar
que 'l durán á la carrera,
—Donchs, mentrestant esperém,
comensi, si be li sembla,
á explicarme lo qu' ha vist

UN SOLTER Y UNA CASADA.

de desde qu' alli á Marsella
vam deixarnos...

—Ab molt gust.
—Apa... ¡que soch tota orelas!
ah, una pregunta primer...
¿Vosté... llegí ma carteta?
—Primer no. La vaig portar
á la Emilia ben sencera,
més la Emilia s' empenyá
en que jo m' enterés d' ella
y vaig fer'ho y vaig saber
punt per punt sas «confidencias»
—¡Quina vergonya, Deu meu!
—No, Mercé, l' ánima ingénua
no 's té may d' avergonyir
al expresar lo que pensa.
Además, la gratitut
que jo li dech es inmensa.
—¿Per qué ho diu?

—Perqué hi llegit
que té de mí, un bon concepte...
¡Quina llástima, Mercé
que no fós com jo, soltera!...
¡Jo li juro per mos Deus
que si avans d' aná á Marsella
l' arrivo á conéixer jo,
vosté al altar no s' hi llenza
en brassos del seu Enrich,
perque remoch cels y terra
y desfaig lo casament
y vosté té de ser meva!...
—Per Deu, amich, no tan fort,,
Miris que lo pacte trenca!

En aquell moment trucaren.
Era 'l dinar. Las cistellas
vam vuydar sobre 'l buffet
y jo y la Mercé encisera,
després de despedí' al mosso,
á taula nos vam asseure,
comensant ab encurttis
aquell dinar de primera,
entre una dona casada
jove, forta, hermosa y fresca
y un solter ávit de goigs,
mentre 'l marit de cassera
empaytava las perdius
deixantse pendre la llebra

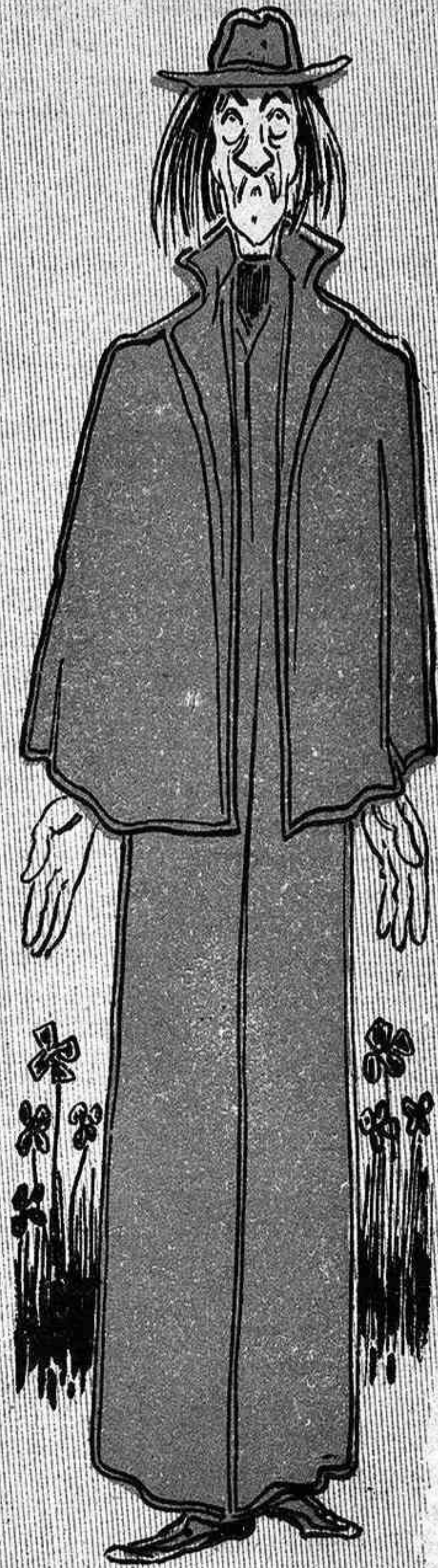
M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

LA TOMASA
REBALLS

—Mentres els butxins tingan por de la triquina,
¡saltèm y ballèm! tenim lluy la guillotina.

Aquet esta cremat
perque al Tivo'i no
hi fan obras den Gual

Un admirador
de *La Rosons*.

—Esto que han cridat es subversiui!
—S' equivoca: un ha dit ¡visca la Republica!
y un altre ho ho acabat dihent: ¡L' Argentinal

LA TOMASA DEL NATURAL

Perfils de mascareta
tipos de mascaróns,
de 'ls que mes abundan
pe 'ls nostres salòns.

LA MUDA

6 embolica que fa fort

(Novela en varios capítuls, filla de molts ingenis) (1)

VII

UN NOU PERSONATJE.— PARÉNTESIS.— LAS «SOPAS» FATALS.—¿QUE SERA?

Al cap de tres mesos de 'ls fets relatats en lo capítul precedent, la *Muda* doná á llum un nen robust y ben conformat, que vingué á destruir una vegada més las esperansas del jutje instructor de la causa, puig aquest confiava que per la fisonomía del nen endavinaría qui era 'l seu pare, alimentant ab aquesta vaga ilusió la esperansa de que aixís tal vegada 's faría la llum sobre lo misteriós succés del carrer de 'n Llástichs.

Pero lo nen no s'assemblava á cap de 'ls vehins del carrer, com tingueren ocasió de comprobar los millors antropólechs de la ciutat comptal.

En vista de que no s'en treya l'aygua clara del misteriós crim y tota vegada que sobre la *Muda* pesava una sentència de mort, la Justicia que may olvida ni perdona, circulá las ordres oportunas pera que la infelissa xicota fos posada altre cop en capella.

Torná á aixecarse lo patibul en lo lloch acostumat, tornaren á corre 'ls *hermanos* de la Sanch y á la matinada quan la gent ávida de curiositat insana, comensava á pendre lloch en lo pati de 'ls Corders,

(1) Tots los nostres col·laboradors tenen dret á escriure un capítul (mitja plana).

pera contemplar ab fruició lo tremendo desenllás, vingué una nova ordre de suspensió

¿A qué era deguda?

La Justicia havia calculat—y aquest càlcul honorava la seva perspicàcia—que si tenia 'l dret d'extirpar la vida de la *Muda*, de la presunta assessina del carrer de 'n Llástichs, no tenia 'l dret de condemnar á *biberón* pèrpetuo, al seu innocent infant. En efecte, la *Muda* criava al seu fill y cap lley divina ni humana consentía que 's privés iniquament al petit golafre, de la mamella materna.

¡Y torna altre cop á dasmontar lo catafalch y á desguarnir la endolada capella y torna altre cop á prolongar temporalment la vida de la condemnada. La lantancia del seu fillet va ser la salvació de la *Muda*.

Més cóm la Justicia seguía no perdonant ni olvidant, després de tretze mesos de lactancia, vingué 'l día que 'l nen menjá las primeras sopas y aquestas foren la senyal de la mort de sa mare.

Lo patibul y la capella foren posats altre volta á punt de solfa y vingué lo día de la execució... D'aquesta, si que no 'n escapava la *Muda*... La tercera era la definitiva.

Pero allavors surgí un incident extraordinari...

Hi ha que recordar que la *Muda* era molt guapa... y...

PERE MONSERRAT.

(Seguirá)

Entre gats

(IDILI)

—Marruixeta hermosa,
quant m'has emprendat,
ta pell tant llustrosa
molt m'ha enamorat.

Vina á ma voreta
que 't juraré amor,
hermosa gateta,
reyna del meu cor!

Desde que 't vaig veure,
que he viscut patint
y pots molt ben creure,
que 'm vaig aflaquent.

No tinch alegria,
no dich re á ningú,
de nit y de dia
sempre penso ab tu.

May al clar de lluna
surto á fer maldats,
ni á corre la *tuna*

com fan altres gats.

No faig may gatadas,
ni vaig ab companys,
ni salto teuladas
cercant nous paranyes.

No tinch alegria,
no dich re á ningú,
de nit y de dia
sempre penso ab tu.

—¡Ay! Mixet m'agrada,
tot lo que m'has dit;
ta veu escoltada
será per mon pit.

May ab fe enardida,
cap gat he trobat,
que 'm parlés, ma vida,
com tu m'has parlat.

T'estimo, t'adoro,

reyet del meu cor.

—Jo t'aymo y 'm moro
frisantme d'amor.

Lla vors per fortuna
un núvol negrós,
va eclipsar la lluna
quedant tot confós.

Mes, la nuvolada
ben prest va fugir,
la lluna argentada
torná á resplandir.

Y els dos gats ja 's veyan
altre cop ben bé
mes ¡ay! lo que feyan
no 's vulgui sabé.

B. RAMÉNTOL.

“DE COP Y VOLTA”

(DIALECHS D' ACTUALITAT)

— Are resulta que en la *causa* contra la Empresa del ferrocarril aquell ab motiu de la catástrofe del sud-exprés ¿sabs? lo tribunal no li troba causa.

— Era de preveure. No hi ha cap Empresa ferroviaria responsable de cap catástrofe. Seria 'l primer cas.

— Vols dir que son invulnerables.

— Han de serho per forza ¡Veus que tenen la pell tant groixuda!

— Y folrada pecuniariament, que no pot atraversarla ni la més punxanta acusació.

— ¿Donchs digas que encare que la Societat tinga continuament la vida al encant en ferro carril, las Empresas carrilayres tant se 'ls déu endonar?

— Al contrari; ellas están interessadas sempre en feros aná al Cel ab tren.

— Y ellas en cambi guanyant lo que volen, no se 'n ván may al Cel.

* *

— ¡Que 'n devia ser d' estalviadora la senyora Victoria per haber pogut arreconar 'ls quatre quartos que ha deixat!

— Si que, pobre senyora, devia tenir la llibreta de la Caixa d' Oros ben plena.

— Francament, no m' ho creya; perquè aqueixa classe de gent del séu brás, acostuman á morir ab las mans al cap, segons diuen: tot ho dónan y no ténen rés séu.

— Ja ho pots torná á dir; rés ténen séu perquè tot es dels altres,

— ¿Are miréu com ho haurían fet 'ls séus fills y nets, si no 'ls hagués deixat aquet bossot? Perqué segons tinch entés son uns pela-canyas.

— Ja han estat de xaripa, ja; ó sino 'm sembla que haurían quedat á la miseria. Com que d' aqueixa mena de familias ja ningú se 'n fia...

— Y menos d' ells que, á la *cuenta*, están carregats d' *inglesos*.

* *

— ¿Encare no se sab quin será al nou Bisbe?

— Per are, aixó del bisbe ha quedat en *bitxa*.

— He sentit á dir si vindrá un tal Cardona.

— Deurá ser un bisbe de molta sal.

— Allavoras si que 'l de la Séu hauría fet ben salat.

* *

— Aquest altre dia vaig llegir que 'l General dels bandos havia sigut enviat de embaixador extraordinari no sé ahont.

— Devia ser alguna embaixada relacionada ab lo pago d' alguna contribució... no pagada.

Noy; no ho sé: se sapigués algú que 'm pogués explicar la missió que devia desempenyar aquell General-embaixador...

— ¿Sabs qui te 'n podria enterar ben bé?

— ¿Qui?

— En Vidal y en Ribas.

* *

— Al Vaticá dihuen que s' hi ha perpetrat un robo de transcendental importancia, per lo que respecta al valor artístich dels objectes robats.

— ¿Pró qué hi poden entrá 'ls lladres aixís com aixís al Vaticá?

— ¡Oh! No hi váren pas entrar segons sembla.

— ¿Cóm s' entén? ¿Y donchs?

— No hi váren entrar... perquè ja eran dintre.

— ¡¡Aaaaah!!

* *

— L' Eduardo dels inglesos ha contestat la felicitació de 'n Carlets de las húngaras molt afectuosament.

— ¿Pró de qué déu venir aquesta simpatia entre un y altre?

— ¿No ho sabs? S' explica perfectament aqueixa relació amistosa y semi-fraternal, desde 'l moment que 'ls carlins y 'ls *inglesos* que arrossegan, son inseparables.

PEPET DEL CARRIL.

Rauxas

Un jorn seré y festiu de primavera
 's desclogué amorosa y joganera
 ta boqueta de mel per dar-me 'l «si»
 y trahinte 'l rubor, ta cara fina
 's va tornar, de blanca, purpurina
 com la rosa que esclata en lo jardí.
 La natura esplendent participaba
 de nostre goig y arreu-arreu llensaba
 devassalls de colors, esclat de llums;
 del cálzers de las flors, fresca rosada
 s' enduya, al aixecarse evaporada,
 olors suavissims, delicats perfums.
 Cantaba 'l rossinyol entre l' brancatje
 y escampantse lleuger lo suau oratje
 l' arbreda removia lentament
 en tant, amorosit, mon cor fruhia,
 y «¡jo 't am! ¡jo 't adoro!» 't repetia,
 en trasports de sublim arrobament.

Los elements mostraban sa furia destemplada;
 rugia la tempesta, bramaba l' huracá,
 lo llamp l' espay crehuaba, zitzaguejant terrible,
 y 'l tró jamay paraba son tétich rodolá.
 Lo vent brandant los arbres, tal sorda remor feya
 com si, contra la terra, lluytés rabiós l' infern.
 que junt ab l' estropada del agua que á dolls queya
 semblaba que imperessin las furias del avern.
 Com vel lúgubre extesa, la negra nuvolada,
 lo firmament cubria de la montanya al mar;
 las onas enrespadas rompent contra las rocas
 ploraban sa impotencia ab frestech bramular,
 Aquella nit, ¡traidora! ab cor mes dú que 'l marbre
 de 'prop teu m' allunyabas faltant al nostre amor,
 en va van ser las llagrimas, 'ls prechs y las promesas
 no va eterní ton ánima lo greu de mon delor.

PLÁCTIT ROSÉS.

—Alli dintre unas máscaras m' han
prés per una distressa. ¡Es pensan que
porto el nas postís.

—Lo mateix te dicau, repito. A u a mi
m' han prés pel reclám d' una sastreria!

L' altre dia corria pel passeig de Gracia una
distressa d' aspecte, capítol de rebre las castas
galtonas de las púdicas famellas que passaban

LA TOMASA dedica un tribut entusiasta d' admiració al digne
representant de la República Argentina, exemple gloriós y
via certa per arribar a las grans regeneracions dels pobles
desgraciats.

TEATROS

PRINCIPAL

Variat repertori ha donat fins avuy la Sra. Cobeña habent sigut sumament aplaudida, principalment en *Fedora* que en sas escenas inverossimils y terrorificas hi obtingué un verdader triomf.

Es esperada ab verdadera ansietat la última obra del Sr. Palou y Coll titulada *Don Pedro del puñalet*, qual primera representació está anunciada per aquesta nit.

LICEO

La tan celebrada ópera de Thomas, *Mignon* servi pera sentir de nou aplausos la celebrada artista Srta. Storchio, aixís com també lo tenor debutant Sr. Bonci que en lo tercer acte feu verdaders prodigis, entussiasmant sa preciosa veu y envejable corda mitja.

S' encarregá de la Filina en *Mignon* la coneguda triple Srta. Casals, que estigué no mes que discreta, aixís com també la mtre. Mascheroni, ja que sols doná lluhiment á la sinfonia que ab justicia se veje precisat á repetir.

Pera despido de la Srta. Storchio, se dongué una representació extraordinaria de *La Bohème* encarregantse del Rodolfo lo tenor mimat de nostre públich senyor Bonci, que siguié un continuat triomf pera tots los artistas que hi prengueren part y d' un modo extraordinari pera la Srta. Storchio y lo Sr. Bonci.

Diurne á la nit y conforme estava anunciat s' estrená la ópera de Humperdinck titulada *Hänsel und Gretel* (Nino y Rita) que obtingué extraordinari éxit per sa preciosa música que tota ella es una verdadera filigrana y demostrá son autor ser un gran admirador de Wagner, si be se observa en ell que no apela á efectes rebuscats de instrumentació pera lograr lo triomf sinó que l' alcanza ab la originalitat y frescura de que tota la partitura está carregada, sentintse ab verdader regositj.

D' entre las pessas que més agradaren per las condicions avants esmentadas, cal mencionar lo duo dels protagonistas en lo primer acte, la plegaria y escena final del según y las frasses melódicas de la bruixa en lo tercer.

La presentació escénica bastant acertada, si be observants hi la falta de direcció artística del may prou plorat Soler y Roviro, pero mereix son aplauso lo maquinista Sr. Menció per la escala de Job en lo según acte que es una obra mestra en son género.

En lo desempeñyo se hi distingiren las Srtas. Monti Baldini y Lorini encarregadas de las protagonistas, aixís com també lo mtre. Mascheroni que en la nit del estreno estigué fet un héroe. Los demás artistas com las parts secundarias, no feren més que acompañar dignament.

En resúm, lo Sr. Bernis mereix nostra més afectuosa felicitació, per haver cumplert ab general aplauso lo que va prometer al comensar la temporada.

NOVETATS

Per fi, dilluns passat s' estrená la comedia dramática del Sr. Capella, titulada *La gent del ordre*, demostrant en ella que son autor es un gran entussiasta del teatro francés qual apóstol es lo gran Damas.

Lo Sr. Capella en sa obra satirisa ab molt acert los vicis y *seniments* que dominan en la gent que éll anomena del ordre, veientse sos bons propósitos, sent llástima que sos dos primers actes siguin faltats d' interés dramátich, ja que fins á mitj tercer acte la acció sempre versa ab las mateixas polémicas y qüestions.

Lo final de la obra siguié unánimament aplaudit, tant per lo inesperat com també per la inmillorable execusió que hi doná lo Sr. Borrás.

Felicitém al Sr. Capella per preveure en ell un bon autor dramátich, ja que *La gent del ordre* á haverhi mes argument, seria induptablement una obra mestra.

En la execució, com hem dit avants s' hi distingí lo Sr. Borrás; los demás actors anavan bastant de *cucuru-lla*, com se sol dir.

La Empresa ja ha fixat los cartells de la temporada de Quaresma, en que hi trevallará la companyia dramática italiana de la Sra. Vitaliani que dirigida per lo primer actor Sr. Duse ne forman part las Sras. Farina y Campi y Sr. Zoppetti, coneguts ventatjosament de nostre públich.

Lo repertori que anuncian es sumament extens, formantlo una bona part de obras novas, per lo que es de esperar una fructífera temporada.

ROMEA

Divendres passat s' estrená lo drama en 3 actes, del conegut autor dramátich Sr. Rovira y Serra, titulat, *Gent de vidre*.

En dita obra lo senyor Rovira planteja la qüestió del socialisme, atacant de pas als vividors que campan á la salut dels trevalladors, fentne una pintura tan exacta, que la representació de la obra se veje frequentment interrompuda per los aplausos de la numerosa concurrencia que hi assistí.

En los intermedis se discutí fort y acaloradament sobre si la tésis apuntada per lo senyor Rovira y Serra era ó no oportuna tractarla en lo teatro, avuy día que ab tan calor se debateixen las questions de la classe obrera. Nosaltres creyém que sí, ja que lo teatro serveix pera escola de bonas costums y donat que l' autor no ha fet més que trasplantar, lo que segons veus, ha succehit á certa cooperativa obrera, qual assumpto judicial ha sigut confiat á un advocat *intim amich* del autor. Aixó que ha sigut *real* en la vida, trobém just que se pugui posar en escena á fi de que serveixi de lliçó á las victimas que, per desgracia, certs *Antuans* están fent á la clase proletaria.

Lo senyor Rovira y Serra ha *vestit* á *Gent de vidre* ab un llenguatge copiat del natural y ha sapigut donar á todas las escenas una vritat pasmosa, per lo que la obra resulta de gran interés y no 's fa gens pesada.

Ha contribuhit també al éxit lograt, la inmillorable execució que hi donan los artistas, debent citar de manera especial á la Sra. Monner, y als Srs. Soler, Piera, Virgili y Manso, aixís com també el nen Guilemany que ab tot y portar lo pes de la obra, va treballar ab tal maestria, que molts actors veteranos de la escena, desitjarian igualarlo.

La Empresa per sa part, ha procurat que *Gent de vidre* fos presentada ab verdadera escrupulositat, per lo que ha encarregat part del decorat al reputat escenógrafo senyor Vilomara que fou objecte de un general aplauso en la famosa decoració del tercer acte, que representa un forn de vidre, copiat ab verdadera escrupulositat d' un que existeix en Cervelló.

Per l' éxit que ha obtingut la obra de'n Rovira y Serra y per los aplausos que hi logran autor y actors, creyém que hi ha obra per temps.

TIVOLI

TEATRO LIRICH CATALÁ

Res de nou hi ha hagut en la setmana passada, ja que la obra *Festa Major* original de Capdevila y Esquerrá, que estava anunciada pera dissapte passat, ha sigut retirada en sos ensajos á causa de preveurer un fracás.

D' aplaudir es lo criteri de la Direcció, havent sigut sensible que la Junta encarregada de la admisió de obras, no ho hagués previst.

Pera avuy está anunciat l' estreno del quadro plástich *L' adoració dels pastors*, lletra del eximi poeta Mossén Jascinto Verdagner y música del mtre. Morera.

UN CÓMICH RETIRAT.

LA TOMASA
IVÓLTALAI

En los balls de Carnaval
las donas semblan deesas,
los saltataulells, milords
y las modistas, marquésas.

Campanadas

La Academia de la Llengua anuncia la provisió de dos plassas d'académichs de la citada corporació, vacants per defunció del marquès de Valmar y de don Victor Balaguer.

A ditas plassas poden optar tots los espanyols majors d'edat qu' hagin acreditat coneixements especials en matèries llingüístiques.

La Tomasa proposa pera la provisió de las citadas vacants dos torns de candidats.

Primer torn; L' inspector *Palayas* y 'l diputat Malla.

Segon torn; lo ex-picador *Memento* y 'l bagulayre *Samaranch*.

Tots quatre llinigüistas consumats., ó *consumits*, com vulguin.

*

Segons llegeixo, los frares paüls han inaugurat en lo poble de Limpas una iglesia y un convent, ab l' intent d' establirse á n' aquella comarca.

No será tan *limpio* com lo seu nóm diu lo poble en qüestió, quan los frarets van á aposentarse en ell per explotarlo.

Quan quedarà ben net, y allavors si que 's podrá dir *Limpas*, será lo dia que 'ls paüls lo deixin.

Allavors los vehins del poble podrán dir qu' han fet veraderament «cau y *limpia*».

*

¡Ha mort en Verdi!

Dient Verdi ja 's diu tot.

¡Geni lo més gran de la música en lo passatsigle, qu' es lo mateix que dir lo geni musical de la humanitat. L' autor de innumerables obras, totas inspiradas, totas animadas ab la flama sagrada del geni... ¡Lo *Lope de Vega* del pentagrama!

Ha mort á Milán després d' una dilatada vida, en lo transcurs de la qual s' ha vist atacat avuy, glorificat demá, ara aborrit per lo va-y-vé de la moda, després enlayrat fins á l' apoteosis.

¡Descansi en pau!

*

Durant l' any passat, lo ministeri de Instrucció Pública ha expedit 1782 tituls de mestre d' estudi.

Ja ho veuhem; 1783 patents per morirse de gana, son las que de Madrit s' han expedit cap á las provincias.

¿No podian haverse fet toreros tots aquets senyors?

Al menos, aixís, l' *art nacional* hauria tingut un aixám de brillants cultivadors y entre tants, qui sab si hauria sortit algun *Lagartijo* ó mitja dotzena de *Revertes*.

*

L' altre dia s' entregá per l' Administració de Correus a! carter especial de l' Ateneo Barcelonés, una carta qu' al sobre duya la direcció següent:

Sr. D. LLUIS CODINA

Apartat 97.

MANILA.

Aqui ja no cal recomenar al director de Correus que compri ulleras de cristall de roca, als seus empleats.

Aqui lo que aniria millor serian unas ulleras de batre.

*

Un tal pare Faustino, escolapi, practicava á Jetafe la medicina ab tan mala má, qu' ha enviat alguns dels seus clients al altre barri.

Lo páter en qüestió venia unas ampollas á quatre pessetas que, segons ell, eran una mena de *cúralo todo*... Y tant *cúralo todo* qu' als difunts, ja may mes los farán mal ni la carn ni 'ls ossos.

Al pare Faustino, ab tot y haver donat passaport per l' altre mon á uns quants infelissos, no li passarà res perquè diu que té á Madrit molt bonas personas.

Y entretant los metjes y apotecaris que 's tornin calvos estudiant y que vagin satisfent impostos, sellos y patents.

*

Diumenge á la nit á la Casa Gran va celebrarse sessió de primera convocatoria, ab motiu de festejar als hostes argentins.

A l' ordre del dia estava posat un *menú* de primera forsa.

A pesar de ser de primera convocatoria no va faltar á dita sessió cap regidor.

Lo mateix que á las que se celebran entre setmana.

Ja ho diu 'l ditxo: A la taula y al llit, al primer dit.

*

Havém tingut entre nosaltres alguns dias, als representants de la República Argentina, senyors Bullrich, Williams, marquès de Folleville, Avellaneda y altres.

Aquets senyors han vingut á Espanya comissionats pe 'l poble argenti, ab la missió d' estrenyer los llassos polítics y mercantils existents entre nostra nació y aquella filla legitima d' Espanya, que en l' altre banda del Atlántich es honra de la nostra rassa. Al mateix temps, han sigut portadors d' alguns valiosos regalos que 'l municipi de Buenos Aires y la nació argentina dedican als ajuntaments de Barcelona y Madrit.

LA TOMASA dona la més cordial benvinguda als hostes ilustres d' Ultramar y desitja que la seva estada á Barcelona y á Espanya 'ls hi sigui agradable y redundi en profit de la gran familia espanyola que á Europa y América lluyta contra la absorció anglo-saxona, cada d'a més exigent y cada dia més insoportable.

*

Pera demá divendres, vigilia de la Candelera, la distingida Societat Cervantes anuncia lo primer ball de máscaras de la série que en lo present Carnaval se proposa donar en la espayosa platea del elegant teatro de Novetats.

Sabém que la Junta Directiva de la mateixa no ha perdonat medi ni sacrifici de cap classe á fi de deixar cimentada un cop més sa reputació, per lo que ademés d' una numerosa orquesta que será dirigida per lo reputat mestre senyor Gimenez ha encarregat los adornos y arreglo del teatro á reputats artifices de nostra capital.

Com siga que los productes que resultin dels mateixos, serán destinats á benefici de las Casas de Lactancia y Cuna y donat lo just renom que gosa la Societat Cervantes, es de esperar que se veurán sumament concorreguts.

*

¿Saben quant envian Espanya ó 'ls espanyols al Sant Pare, ab la excusa del *dimeret* de Sant Pere?

Donchs, la friolera de trenta millóns de pessetas anuals que capitalizadas al 5 per cent, produhirian milló y mitj de renta ó sigan prop de mil duros diaris. A pesseta per barba, resulta qu' al cap d' un any, uns cinch mil pobres tindrian lo pa del dia assegurat y com qu' aixó fa molts anys que dura, resulta que si á Espanya hi ha eucara qui se 'n va sense sopar al llit, lo Sant Pare 'n té la culpa, puig que si ell no admetés lo present que li fan anualment alguns espanyols rics, la majoria d' espanyols pobres podrian menjar.

Una conseqüencia més ¡trista conseqüencia! del fanatisme que mina y arruina aquesta nació.

*

Diumenje al dematí foren detinguts en la iglesia de'ls jesuitas del carrer de Casp, dos fulanos que saquejaven cautelosament las butxacas de las devotas.

L' un d' ells, segons la policia, s' apellida lo *Ché de Valencia* y l' altre 's fa nomenar *lo fill de la Tomasa*.

Del nom que porta aquet segón, *La Tomasa* 'n protesta. *La Tomasa* no té cap fill perque encara está per mereixer.

Nó s' ha casat ab ningú, ni admet relacions d' *extrangis*.

Passém perque 'l timador detingut sigui fill d' una Tomasa, pero no será la nostra. Ab aixó, li supliquém al prosselit de Caco, que digui també l' apellido de sa mare; de lo contrari cada vegada que soni 'l seu nóm, lo malehirém.

La Tomasa quan tingui fills, no 'ls farà tirar per lladres.

Don Tancredo diumenje á Madrid va salvarse gracias á la lleugeresa de las sevas camas.

Lo toro —que per cert era escullit— va olorar-lo y la estatua del *Comendador* al sentirse pessigollar las pantorrillas, va saltar esverada ab tanta justesa, que si no arriava á ser per una capa providencial que s' interposá, l' enforquilla.

¡Hi ha més dias que llangonisas! ¡esperém!

CORRESPONDENCIA

Joanet d' Olesa. Si no fos per alguns consonants falsos y alguna inexperiencia de versificació, fariam fira. Segueixi enviant y veurém.—*Lluís G. Salvador*. Aceptat ab reconeixement, com sempre.—*B. Raméntol* Idem de idem.—*Mr. Joan Espill*. Las dugas llargas son massa difusas. Me quedo ab 'Despullas' y celebraré veurer per aquí sa firma.—*Miguel Sumyer*. Llástima que sigui tan llarch y presenti algún defecte de versificació.

Bibliografia

«*Cosas meas*» llibre de poesías original de Ramón Surinyach Senties, ab un prólech de Joseph Franquesa y Gomis (Mestre en Gay saber).

L' autor de «*Cosas meas*» te vint anys ab prou feynas S' ha donat á coneixe al públich desde la edat de quinze anys insertant en los setmanaris, poesías y treballs literaris diversos. Entre altres periódichs, *La Tomasa* ha sigut un de 'ls que ha recullit las primicias del seu ingeni.

En Surinyach Senties s' ha distingit sempre per la galanura d' estil, per la versificació correctíssima y per la tendresa de 'ls sentiments que informavan sos treballs.

Avuy lo poeta adolescent, s' ha fet home y com á primera mostra de sa plenitut, ha donat á la estampa lo llibre «*Cosas meas*» en lo qual sobressurten, avaloradas per una selecció inteligent y per un perfeccionament propi de la major experiencia, las condicions que ja presentaban sas produccions quan se limitaba 'l poeta á escriurerlas pera 'ls setmanaris.

Avuy, en Surinyach es un poeta xamós, tendre, delicat y correctísim. La corda que polsa ab major perfecció es la amorosa, pero no aquella erótica fogosa y vehement, sino la tranquila y reposada, la serenament idílica.

Son llibret «*Cosas meas*» es bona proba de lo que dihém y 'ls lectors amants de las bonas lletras y que saben sentir la verdadera poesia, gosarán una estona de plaher exquisit, fullejant l' obra de 'n Surinyach Senties, la que per cert está esmeradament presentada.

Com á mostra de la justicia de nostras apreciacions, aqui van dos treballs escullits al etzar, que si l' un té las exquisitats de un xamós *bibelot*, l' altre con mou per lo fondo sentiment que l' anima.

Com aquets dos, son tots los treballs del llibret de 'n Surinyach á qui doném la més coral enhorabona

Si aquell follet dels quientos dels meus avis
algún día 'm digués:

—¿Qué vols, mortal? Pots demanar tres coses;
te les concediré.—

Jo allavors, abrassantlo ab alegría
li diria al moment:

—Que m' estimi, m' estimi, y que m' estimi;
no desitjo res més.

* *

Mes germanetes dormíen
ben juntes, en un silló;
per la sala passejava
lo meu pare, silencios;
fent un esforç s' abstenia
de mostrar son desconsol,
pró á cada suspir que dava
á mí 'm feya un salt el cor.

Molts amichs meus y del pare
no 'ns van volgué dexar sols;
y conversant, per distreurens,
de viatjes... d' excursions...
anavan passant les hores
d' aquella nit de dolor.

Sovint jo entrava á la cambra
tota guarnida de dol,

y á 'n á la claror dels ciris,
y en mitj de tanta negror,
contemplava de la morta
el rostre tan y tan groch.

¡Pobra mare de ma vida!
¡Pobra mare del meu cor!

Un dels cops que vaig entrarhi,
flectant prop d' ella els genolls,
aquelles galtes tan fredes
les vaig omplí de petons.

De mos ulls, amargues llágrimes
anaven cayent á dolls;
y una fredó indescriptible
serpejá per tot mon cos.

—¡Mare meva!—suspirava;
y 'm semblá que poch á poch
els seus ulls se mitj obríren,
que va exhalá un suspir dolç,
y que ab veu baxa, molt baxa,
me va dir:—¡Pobre Ramón...!—

No ho dupto. Va se' un desvari;
pró 'm va servir de consol.

AL RESTAURANT

—¿No has dit que 'm coneixes, Trini?
Donchs digas qui soch....;T' ho mano!
-- Poch me caldría que barrini...
Tu ets fillet, en Paganini...
¡l' hereu del senyor Paganò!